उक्तोर्थःश्रौतएवेत्याह अस्रजदिति पूर्वदृष्टःस्रष्टेःप्राक्सदेवसोम्येदमग्रआसीदेकमेवाद्वितीयमितिश्रुतौदृष्टः सर्वभूतानिवियदादीनि स्थावराणिचाजंगमानि ऐतदात्म्यमितिश्रुतेःप्रत्यगात्मैवसर्वदृश्यरूपेणभाती त्यर्थः ॥ २८ ॥ एवंश्रुतिबलेनचेतनभेदंनिरस्यब्रह्मविकारस्यजीवस्यविकारत्वंनित्यंचेत्कृतंसाधनैरित्याशंक्यतदनित्यत्वमाह तस्यकालेति तस्यशरीरग्रहणस्यकालेत्यनेनांतवत्त्वं परिवर्त्तिसुरनरतिर्यगादि देहेषुभ्रमणं ॥ २९ ॥ यथात्रेति अत्रसंसारस्यांतवत्त्वेविषये वदेत्तद्वदहंजातिस्मरोयत्प्रवक्ष्यामीत्यध्याहृत्ययोज्यं ॥ ३० ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ चेतनावत्सुदेहेषुसमंएकं ॥ ३३ ॥ ऐकात्म्यदृष्ट्यानिर्विद्यतइत्य

अस्रजत्सर्वभूतानिपूर्वदृष्टःप्रजापतिः॥ स्थावराणिचभूतानिइत्येषापौर्विकीश्रुतिः ॥ २८॥ तस्यकालपरीमाणमकरोत्सपितामहः॥ भूतेषुपरिवर्त्तिचपुनरावृत्तिमेवच॥ २९॥ यथात्रकश्चिन्मेधावीदृष्टात्मापूर्वजन्मनि ॥ यत्प्रवक्ष्यामितत्सर्वंयथावदुपपद्यते॥ ३० ॥ सुखदुःखेयथासम्यगनित्येयःप्रपश्यति ॥ कायंचामेध्यसंघातंविनाशंकर्मसंहितं॥ ३१ ॥ यच्चकिंचित्सुखंतच्चदुःखंसर्वमितिस्मरन्॥ संसारसागरंघोरंतरिष्यतिसुदुस्तरं॥ ३२॥ जातीमरणरोगैश्चसमाविष्टःप्रधानवित्॥ चेतनावत्सुचैतन्यंसमंभूतेषुपश्यति॥ ३३ ॥ निर्विद्यतेततःकृत्स्नंमार्गमाणःपरंपदं ॥ तस्योपदेशंवक्ष्यामियाथातथ्येनसत्तम॥ ३४ ॥शाश्वतस्याव्ययस्याथयदस्यज्ञानमुत्तमं॥ प्रोच्यमानंमयाविप्रनिबोधेदमशेषतः॥ ३५ ॥ इतिश्रीमहाभारतेआश्वमेधिकेपर्वणिअनुगीतापर्वणिअष्टादशोऽध्यायः॥ ॥ १८॥ ॥ ७॥ ॥ ७॥ ब्राह्मणउवाच यःस्यादेकायनेलीनस्तूष्णींकिंचिदचिंतयन्॥ पूर्वंपूर्वंपरित्यज्यसतीर्णोबंधनाद्भवेत्॥ १॥ सर्वमित्रःसर्वसहःशमेरक्तोजितेंद्रियः ॥ व्यपेतभयमन्युश्चआत्मवान्मुच्यतेनरः ॥ २ ॥ अत्मावत्सर्वभूतेषुयश्चरेन्नियतःशुचिः ॥ अमानीनिरभीमानःसर्वतोमुक्तएवसः॥ ॥ ३॥ जीवितंमरणंचोभेसुखदुःखेतथैवच॥ लाभालाभेप्रियद्वेष्येयःसमःसचमुच्यते ॥ ४ ॥ नकस्यचित्स्पृहयतेनावजानातिकिंचन॥ निर्द्वंद्वोवीतरागात्मासर्वथामुक्तएवसः॥ ५॥ अनमित्रश्चनिर्बंधुरनपत्यश्चयःक्वचित्॥ त्यक्तधर्मार्थकामश्चनिराकांक्षीचमुच्यते॥ ६॥

र्थः स्पष्टार्थमन्यत् ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ इत्याश्वमेधिकेपर्वणिनैलकंठीयेभारतभावदीपेऽष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥ ॥ ७॥ ॥ ७ ॥ शरीरस्यनाशोत्पत्तिप्रकारावुक्त्वापूर्वोपक्रांतंततोमुक्तिप्रकारंप्रपंचयति यःस्यादिति तद्यथासर्वासामपांसमुद्रएकायनमित्यादिश्रुत्युक्तप्रकारेणसर्वलयाधिष्ठानंब्रह्मएकायनंतस्मिन्लीनःसयथासैंधवखिल्यउदकेप्रास्तउदकमेवानुविलीयतेइतिश्रुत्युक्तरीत्याऐक्यंप्राप्तःतूष्णींअहमेवेदंसर्वोस्मीत्यभिमानमप्यकुर्वन् किंचिदचिंतयन्नित्यनेनास्मीत्यपिवारयति पूर्वंपूर्वंस्थूलसूक्ष्मकारणेषुपरित्यज्यउत्तरस्मिन्नुत्तरस्मिन्प्रविलाप्य ॥१॥ सर्वमित्रःअद्रोही सर्वसहःक्षमी शमेचित्तनिग्रहेभयंयोगासिद्धौकर्मसंन्यासिनःकर्मब्रह्मोभयभ्रष्टताप्रयुक्तं मन्युरियतापिकालेननयोगःसिद्धइतिदैन्यंतत्रद्वेषोवा आत्मवान्जितचित्तः ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ अनमित्रःशत्रुहीनः ॥ ६ ॥

Digitized by Google